

det er en Amtskommune, der til Vedligeholdelse af offentlige Vejanlæg har Brug for Privatmands Ejendele, og hvor det er en Jærnbaneentreprenør, der skal bruge det til et Jærnbaneanlæg." Nu synes det, som om det ærede Medlem vil paaståa, at disse Dele, Grus og lignende, ikke en Gang ere i virkelig Forstand hans Ejendom og i hvert Fald ikke i den Forstand, at det kan komme ind under Grundlovens § 82, men maa holdes udenfor og have en Slags Lighed med den Undtagelse, som et æret Medlem før udtalte under Betegnelsen Danefæ, som altsaa til Dels i alt Fald tilhører enhver. Det ærede Medlem paaviste, hvad Professor Matzen havde skrevet om dette Punkt. Ja, jeg har ikke den Ære at kende Professor Matzens Opfattelse og Doceren angaaende dette Emne, saa derom kan jeg intet sige, det er meget muligt, at en Jurist kan komme til et saadant Resultat; men fordi nu en bekendt, begavet Jurist har fremsat dette, er det ikke sikkert, at vi skulle bøje os for alt, hvad Jurister have udtalt; som bekendt er der tit Uenighed blandt de lærde om mange Ting. Naar i øvrigt det ærede Medlem har gjort store Anstrengelser — kan jeg gerne sige — for at paavise, at der i den gældende Lovgivning ikke er noget, som hævder den enkelte private Mand's Ejendomsret til Grus og deslige, synes jeg, at dette har været saa ganske overflødig, thi vi vide jo alle sammen, at der i den nu gældende Lovgivning ikke findes nogen Bestemmelse om Erstatning, det er jo netop det, som det her foreliggende Lovforslag skulde søge at raade Bod paa, idet det skulde hjælpe os til at komme ind i den Lovgivningspraksis, at enhver skal have Ret til at faa Erstatning for sin Ejendom, enten den er i Grusgraven eller i Lergraven eller paa Lyngmarken eller hvor som helst. Deri er jeg ganske enig med det ærede Medlem for Fredensborg (J. Hage), jeg anser al den Slags Ting for at være lige saa fuldt en Mand's Ejendom som hans Træer og Hække, og hvad som helst andet der findes paa hans Mark med Undtagelse af Danefæ, og jeg hørte ikke fra det ærede Medlem for Storeheddinge (Svend Høgsbro) ringeste Bevis for, at disse Ting ikke virkelig ere Ejendom, det er jo en blot og bar Paastand i Henhold til Professor Matzens Udtalelse; der foreligger ikke ringeste Bevis for, at saadanne Ting skulde være Almenhedens Ejendom. Man hævder — siger det ærede Medlem — alles lige Ret til Havet, det har det ærede Medlem gjort i sit Forslag om For-

†

strandsret, men derfor er det dog ikke sikkert, at vi skulle ind paa at hævde alles lige Ret til Grusgrave, som findes paa privat Ejendom eller til Lergrave eller Lyngmarker. Der er dog vist ikke nogen, som kunde falde paa at mene, at naar en Teglsværksejer graver i Jorden efter Ler og laver sig en Lerkule eller Lergrav for at faa Drænrør og Sten, saa skulde det Materiale, paa den Lod, han har købt, ikke være hans virkelige Ejendom, men det almene skulde kunne komme og tage alt, hvad det vil deraf. Den Tanke er lidt absurd, synes jeg. Jeg forstaar ikke, hvorfor det ærede Medlem hævder Kommunens Ret paa den Maade. Ude paa vor Egn trænges der ikke til det, saa det kan ikke være for det ærede Medlems egen Valgkreds's Skyld, og det er saa meget mere hæderligt, naturligvis — man kan jo heller ikke forudsætte, at vi Rigsdagsmænd altid kun se paa vor egen Valgkreds's Bedste. I Sognekommunerne i Stevns maa vi sandelig i dyre Domme købe alt, hvad vi skulle lægge paa Vejene, vi kunne intet tage gratis, eftersom der intet er. I min Kommune maa vi købe hver eneste Tønde Sten, der bliver fisket op fra Havet, saa det bliver ingenlunde billigt. Men at det i øvrigt skulde blive saa overordentlig dyrt at godtgøre Vejfyld, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Nielsen-Grøn) mente, maa jeg bestemt modsige, jeg tror aldeles ikke, det bliver uoverkommeligt, saa meget mere, som jeg af Erfaring ved, hvad det koster at holde Vejene vedlige for blot at tale om det Materiale, som man maa købe i dyre Domme af Stenfiskerne; og det er dog meget overkommeligt, vi drukne aldeles ikke i Udgifter for det. Vi faa saa meget des bedre Veje, eftersom Stenskræver ere bedre Fyld end Grus og Sand, men vi maa jo saa ogsaa betale for det. Hermed skal jeg slutte.

Indenrigsministeren (Bardenfleth): Som jeg tillod mig at udtale ved dette Forslags Fremsettelse, er dets Udarbejdelse væsentlig foranlediget ved de Forhandlinger, der i forrige Samling fandt Sted om denne Sag her i Tinget, og den Dagsorden, der i Henhold til det nedsatte Udvalgs Indstilling blev vedtagen af dette høje Ting. For saa vidt kan jeg jo ogsaa tage imod de anerkendende Ord, som fra forskellige Sider ere rettede til mig for den Loyalitet, hvormed jeg har opfyldt den Opfordring, som blev stillet til mig gennem Dagsordenen, og jeg tror ogsaa, at man kan sige, at i